

Nyomatékosan felhívjuk minden felmérő figyelmét, hogy az oszlopkról vagy vezetékről lelógó madártetemeket semmilyen módon ne próbálja meg lepiszkálni, és senki ne próbáljon meg oszlopra mászni, mert az életveszélyes és szigorúan tilos! Lehetőleg ne is érintsük meg az oszlopokat!

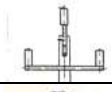
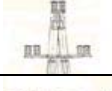
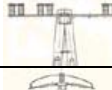
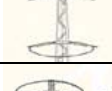
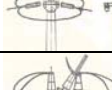

Az alábbiakban egy rövid összefoglaló olvasható arról, hogyan kell kitölteni a *Középfeszültségű oszlop ellenőrző adatlapot* illetve, hogy mire figyeljünk oda felmérés közben.

A felmérésről röviden

- A felmérés során egy tetszőlegesen kiválasztott közép feszültségű vezetékszakasz oszlopait kell végigjárni, a vezeték mentén haladva. Próbálja meg azokat a vezeték szakaszokat ellenőrizni, aminek a közelében jelentősebb a madármozgás (pl. halastavak-, gyepterületek közelében). Fontos, hogy ne magas-feszültségű oszlopsort ellenőrizze (ezek azok a hatalmas, kettő-négy lábbon álló fém óriások), hanem közép feszültségű vezetékek oszlopait (általában 20 kV-os). Ezek általában nem magasabbak 10 méternél, s leggyakrabban betonból, néha fából vagy fémből készülnek.
- Alaposan vizsgálja át az ellenőrzött oszlopok legalább 10 m-es körzetét.
- Ha van madártetem egy oszlop töve körül, határozza meg a fajt, írja le a maradvány állapotát (feltételezett korát), és vizsgálja meg, láthatóak-e az áramütés nyomai. Ezek égésnyomok, általában az elülső-alsó szárnyél(ek)en és/vagy a láb(ak)on. Áramütés nyomait csak friss áldozatokon lehet észlelni.
- Töltse ki az adatlap megfelelő celláit, a lentebb részletezett módon.
- Ha oszloptól távolabb, a vezeték alatt talált elhullott madarat, és áramütés nyomait nem lehet rajta felfedezni, akkor feltételezhető, hogy a madár vezetéknek ütközött. Ezt az adatlap megjegyzés rovatában tüntesse fel.
- Ha egy oszlop alatt nincs madártetem, húzzon egy vonást a megfelelő oszlop-kategóriához az adatlapon (2. résznél) és haladjon tovább. Az adatok összevethetősége érdekében fontos tudni az ellenőrzött oszlopok számát, méghozzá a főbb típusokat is megkülönböztetve.
- Lehetőség szerint a bejárt útvonalat térképen is jelölje, melyet mellékeljen a kitöltött adatlaphoz.
- Ha rendelkezik GPS készülékkel, akkor határozza meg az oszlopok helyének koordinátáit. (Különösen fontos ez az első, az utolsó és azon oszlopok esetében, melyek alatt elpusztult madarakat talált!)
- Ha a GPS-el a bejárt vezetékszakasz vonalát is rögzíteni tudja (un. tracklog), akkor azt is küldje meg számunkra.
- Amennyiben lehetősége van, akkor egy-egy vezetékszakaszt évente több alkalommal is bejárhat, így rendszeres információink lesznek az egyes szakaszokról.
- Fényképek készítését külön megköszönjük! Ilyenkor az adatlap megjegyzés mezőjében jelezze, hogy mi a megküldött kép fájl neve. A fotókat lehetőleg JPG formátumban mellékelje!
- Amennyiben a felmért oszlopok között szigeteltek is vannak, akkor a megjegyzés mezőben jelezheti, hogy a szigetelő papucskok megfelelően vannak-e felhelyezve, esetleg valamelyik már leesett, vagy túl rövid az adott keresztmetszetre stb.

A program fő célja, hogy a különösen veszélyesnek tartott szakaszokon az oszlopokat felszereljék szigetelő papucskokkal vagy más műszaki megoldással tegyék biztonságossá az oszlopfej-szerkezeteket (pl. ENSTO burkolat), melyek által nagyrészt elkerülhetőek lennének az áramütések. Ezért fontos, hogy információink legyenek az oszlopkról. Ha egyes szakaszokon több alkalommal is gyűjtenénk információkat, akkor a változásokat is nyomon tudnánk követni!

- Oszlop azonosító száma: az oszlopon, általában fejmagasságban egy festett sorszám olvasható, bár nagyon gyakran hiányzik. Ha nincs sorszám, de a szomszédos oszlopon van, írja le a szomszéd oszlop számát, és hogy az ellenőrzött oszlop attól merre van. (Pl. "34-es től K-re 1. oszlop".)
- Típusa: ennek meghatározásához az adatlap alsó részén olvasható egy rövid magyarázat apró ábrákkal, de az alábbi táblázatban is megtekinthetők.

<i>T = tartó (tartóoszlop fém kereszttartóval, háromszög vezetőelrendezés) Ez a leggyakoribb oszloptípus!</i>	
<i>T2 = tartóoszlop dupla szigetelőláncokkal minden vezetőnél (két porcelán / vezető)</i>	
<i>TE = tartóoszlop egysíkú elrendezéssel</i>	
<i>F = feszítő oszlop, vízszintes szigetelőlánccal, háromszögű elrendezés</i>	
<i>FE = mint az F, de egysíkú vezetőelrendezés</i>	
<i>K = szakaszkapcsoló</i>	

Egyéb használható rövidítések:

OTR = oszlop transzformátor állomás, sk = sarokkiszögellés, eg = vezetékelágazásban álló

Ezek alaptípusok, ha kombinált oszlopot látunk, azaz például egy egysíkú tartóoszlopról leágazik egy vezetékek, ezért pl. szakaszkapcsoló is van az oszlopon, mindig a legmagasabban lévő szerkezet alapján sorolja be az oszlopot.

Példa:

T2 (azaz kettős felfüggesztésű tartóoszlop).

Megjegyzés: egK - Elágazásban, szakaszkapcsolóval.

Fentebb az alap-oszloptípusok legfontosabb ismérveit összefoglaltuk, de több mint 50 fejszerkezet-féle van használatban Magyarországon, s ezeket az alapismérveket felhasználva tudjuk az oszlopokat madárvédelmi szempontból szűkítve kategorizálni. Az OTR (oszlop transzformátor-állomás) nincs különösebben leírva: arról ismerhető fel, hogy nagy, fém transzformátor doboz van az oszlopon, általában kb. fél-magasságban. Az OTR-ek túlnyomó többsége feszítőoszlop is egyben.

- Anyaga: három különböző értéket adhat meg: 1-beton, 2-fa, 3-fém
- Vegetáció (növény-kultúra): ennél a pontnál kell megadni, hogy milyen növény-kultúra található a vizsgált oszlop környezetében. Nem szükséges cönológiai ill. botanikai ismeretekkel rendelkezni ahhoz, hogy ezt megadjuk, mert csak egyszerű kódokkal kérjük megadni azt, az alábbi listából választva:
VIZ = vizes élőhelyek; ERD = erdő; FCS = facsoport; BOK = bokros-, cserjés terület; GYEP = gyep- ill. füves élőhelyek; MEZ = mezőgazdasági élőhely; EGY = egyéb mesterséges élőhely környéke
- Legközelebbi fa távolsága: az oszloppal közel azonos magasságú, vagy annál magasabb ülőhely, fa, fasor, facsoport, erdőszél távolsága, becsléssel megadva (méterben). Ezzel az adattal az alternatív ülőhelyek hatását próbáljuk majd felmérni.

Útmutató a közép feszültségű vezetékszakaszok oszlopainak felméréshez

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Budapest, 2008. október 20. / Verziószám: 2.0

Összeállította: Nagy Károly, Horváth Márton és Papp Ferenc

- Talált faj(ok) ill. fajcsoport: a faj nevét lehetőleg az HURING kóddal jelölje (leggyakrabban a nemzetség név és a fajnév első három-három betűjéből, pl. Falco tinnunculus: FAL TIN), de használhatja a faj magyar nevét is; ha nem meghatározható a faj, akkor jelezze ezt („nem meghatározható”, rövidítve „NM”), vagy pl. a fajra, fajcsoportra (pl. *sólyomalkatú madár, varjúféle stb.*) adja meg a legpontosabb információt.
- Kor: rövidítésekkel adja meg az elpusztult madarak korát, ha azt meg tudja tenni (*juv. - juvenilis, imm. - immatur, ad. - adult*).
- Egyedszám: az oszlopnál talált, azonos fajhoz tartozó egyedek számát lehet itt megadni. Ha egy oszlop alatt több faj vagy több korosztályba tartozó egyedek tetemeit is megtalálta, akkor azokat külön sorokba írja.
- Maradvány állapota: a tetem állapotának meghatározása kódszámmal: 1 – *friss tetem*, 2 – *a tetem sértetlen, de régebbi*, 3 – *a tetemnek csak részei (csont, toll) találhatóak*
- Áramütés nyomai láthatók: ide mindössze két érték írható (*0-nem, 1-igen*)
- Megjegyzés: ide írhatók az adott oszlopnál talált elpusztult madarokról vagy a körülményekről fontosnak tartott megjegyzések.

A 2. rész kitöltése:

- Ellenőrzött oszlopok száma típusonként: minden egyes oszlop mellett elhaladva húzzon egy „strigulát” a megfelelő típus rubrikájába. Érdemes az oszlopokat így számolni, mert tapasztalatból tudjuk, hogy nem könnyű a számokat folyamatosan fejben tartani vagy utólag megpróbálkozni a bejárt szakasz oszlopainak számolásával. Ennél a pontnál nyolc csoportba sorolhatjuk az oszlopokat. Az első kettő a két leggyakoribb oszloptípus (T és TE). A 8 kategórián belül külön cellákban „strigulázza” a „szigetelt” és a „nem szigetelt” oszlopokat. A felmérés végén összegezze a „strigulákat” és az eredményt írja be számmal is a megfelelő mezőbe.
Ennek a résznek a kitöltése első látásra bonyolultnak tűnhet, de ez senkinek ne vegye el kedvét a felméréstől. Ha a terepen egy-egy oszlop típusának beazonosítása nem sikerül, akkor nyugodtan húzzon egy „strigulát” az „Egyéb” kategóriához! Sokkal fontosabb, hogy információink legyenek a veszélyes oszlopokról, melyek madarak pusztulását okozzák, mint az összes oszlop típusának ismerete!

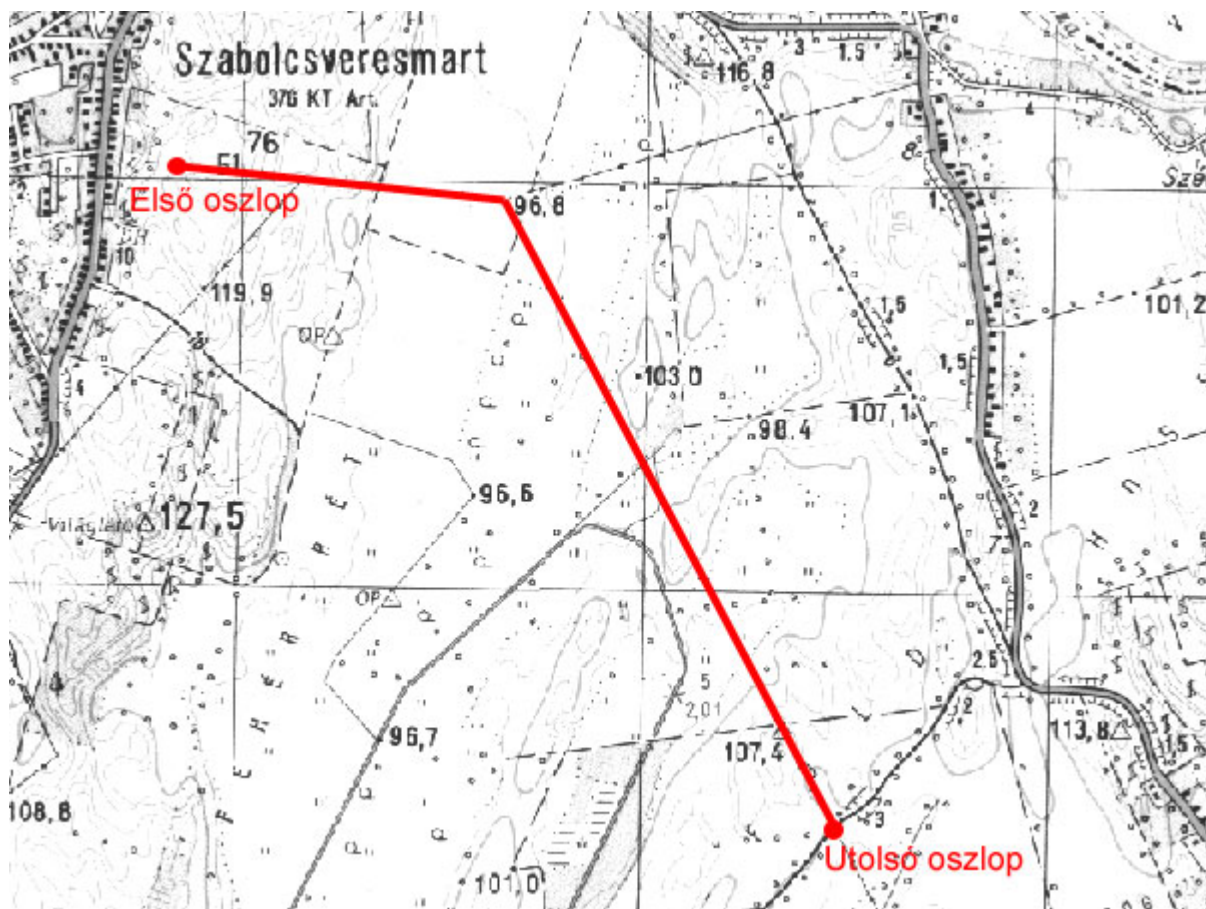
A 3-5. rész kitöltése:

- Ezeknek a pontoknak a kitöltése egyértelmű: a 3. résznél a felmérés dátumát kell megadni, a 4. résznél a mellékelt térkép azonosítóját (pl. M3441Ac), az 5. résznél, pedig a felmérő adatait kérjük megadni!

Kérjük, tekintse meg a lenti mellékletnél található ábrákat, melyek bemutatnak egy térképet (hogyan jelölhetjük a vizsgált vezetékszakaszt térképen) és egy kitöltött adatlapot!

Jó felmérést és minél kevesebb elpusztult madarat!

Ábramelléletek

2. ábra: Példa a mellékelhető térképre, melyen felrajzoljuk a vizsgált vezetékszakasz elhelyezkedését, az első és az utolsó ellenőrzött oszlop között.

Terepi munkatérképek az MME Monitoring Központtól is igényelhetőek a felméréshez.

